

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(květen 2019)

★ Evropská pohraniční a pobřežní stráž: byla zahájena vůbec první společná operace mimo EU

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž dne 21. května ve spolupráci s albánskými orgány zahájila vůbec první společnou operaci na území nečlenských zemí sousedících s EU. Od 22. května budou jednotky agentury společně s příslušníky albánské pohraniční stráže vysílány na řecko-albánskou hranici, kde bude jejich cílem posilovat správu hranic a zvyšovat bezpečnost na vnějších hranicích EU, a to v plné shodě se všemi dotčenými zeměmi. Tato operace představuje jednak novou etapu hraniční spolupráce mezi EU a partnerskými zeměmi západního Balkánu, jednak další krok zajištění plné operativnosti agentury.

Více informací zde: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-2591_cs.htm

★ Nový nástroj na boj proti podvodům v oblasti DPH

Evropská komise dne 15. května zveřejnila informaci o zavedení nového nástroje na boj proti podvodům v oblasti DPH. Nový nástroj se nazývá „analýza transakčních sítí“ (TNA). Přichází poté, co se v médiích opět objevily reportáže odhalující obrovské škody, které podvody v oblasti DPH způsobují veřejným financím, a to, jak kriminální gangy dosahují zisků na úkor daňových poplatníků. TNA umožní podstatně těsnější spolupráci odborníků celoevropské sítě pro boj proti podvodům zvané Eurofisc a jejich společnou analýzu informací, takže budou úřady schopny odhalit karuselový podvod v oblasti DPH a zakročit proti němu s maximální rychlostí a efektivitou. TNA zintenzivní spolupráci a výměnu informací mezi vnitrostátními daňovými orgány, a členové Eurofiscu tak budou moci konfrontovat jeho informace s rejstříky trestů, databázemi a informacemi v držení Europolu a úřadu OLAF, určenému k boji s podvody v EU, a koordinovat přeshraniční šetření.

Komise jmenovala Maura Ferrariho příštím předsedou Evropské rady pro výzkum

Evropská komise dne 14. května rozhodla o jmenování profesora Maura Ferrariho příštím předsedou Evropské rady pro výzkum (ERV), která v Evropě financuje hraniční vědecký výzkum řízený výzkumnými pracovníky. Komise pro příští dlouhodobý rozpočet EU předložila program Horizont Evropa – vůbec nejambicióznější program pro výzkum a inovace v EU. V dubnu bylo dosaženo politické dohody o tomto novém programu, jež zaručí nezávislost ERV pod vedením vědecké rady a zachová její výlučné zaměření na vědeckou excelenci. Komise pro ERV navrhla výrazné navýšení rozpočtu: 16,6 miliardy eur na období 2021–2027 (oproti 13,1 miliardy eur v období 2014–2020).

Jednání v Radě v následujících týdnech

Rada pro zahraniční věci bude dne 27. května diskutovat o reformě a jednáních v rámci WTO, obchodních vztazích mezi EU a USA, přípravě podpisu obchodních dohod mezi EU a Vietnamem a dalších probíhajících obchodních jednáních.

Rada pro konkurenceschopnost (vnitřní trh, průmysl, výzkum a vesmír) ve dnech 27. a 28. května povede veřejnou politickou rozpravu o budoucí strategii pro jednotný trh a strategii průmyslové politiky. Rada dále přijme závěry o konkurenceschopnosti odvětví cestovního ruchu v EU. Dne 28. května Rada bude (veřejně) diskutovat o dopadu výzkumu a inovací na konkurenceschopnost EU.

Hlavy států a předsedové vlád budou 28. května jednat o výsledku voleb do Evropského parlamentu a zahájí proces nominací na vedoucí pozice v orgánech EU.

Ministři spravedlnosti budou ve dnech 6. – 7. června jednat o mandátech k jednání o dohodách s USA a v rámci Rady Evropy o přístupu k elektronickým důkazům a přijmou závěry o uchovávání údajů pro účely boje proti trestné činnosti. Budou rovněž diskutovat o digitalizaci soudních písemností a budoucnosti hmotného trestního práva EU a o dalším postupu, pokud jde o vzájemné uznávání v rámci justiční spolupráce v trestních věcech.

Ministři vnitra budou jednat o budoucnosti bezpečnostní a migrační politiky. Budou rovněž usilovat o dosažení dohody ohledně částečného obecného přístupu k reformě směrnice o navracení, jakož i dílčích obecných přístupů k odvětvovým fondům v oblasti vnitřních věcí v kontextu příštího víceletého finančního rámce.

Rada pro dopravu by měla ve dnech 6. – 7. června schválit svůj postoj k návrhu o využívání elektronických informací o nákladní dopravě. Vyhodnotí pokrok v souvislosti s návrhy, které se týkají najatých vozidel, výběru silničních poplatků (euroviněta), práv cestujících v železniční přepravě a opatření pro transevropskou dopravní síť (TEN-T). Bod „Jiné záležitosti“ bude mimo jiné zahrnovat informace předsednictví o návrhu na zrušení sezónních změn času.

Rada pro telekomunikace povede politickou rozpravu a přijme závěry o budoucnosti vysoce digitalizované Evropy po roce 2020. Rada rovněž přijme rozhodnutí v rámci příprav na Světovou radiokomunikační konferenci 2019 a posoudí pokrok dosažený v souvislosti s návrhem na aktualizaci pravidel ochrany soukromí v odvětví elektronických komunikací (soukromí a elektronické komunikace).

Rada přijala nová pravidla, která zjednodušují povinnosti v oblasti podávání zpráv v souvislosti s právními předpisy v oblasti životního prostředí

Rada dne 21. května rozhodla změnou deseti legislativních aktů o větší soudržnosti a konzistentnosti povinností týkajících se podávání zpráv v souvislosti s právními předpisy v oblasti životního prostředí. Účelem dnes přijatého nařízení je zjednodušení povinností týkajících se podávání zpráv, snížení administrativních nákladů, zlepšení kvality dostupných údajů pro budoucí hodnocení a zvýšení transparentnosti.

Změny se budou týkat těchto deseti předpisů z oblasti životního prostředí:

směrnice 86/278/EHS o kalcích z čistíren odpadních vod; směrnice 2002/49/ES o hluku ve venkovním prostředí; směrnice 2007/2/ES o Infrastruktuře pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE); směrnice 2009/147/ES o ochraně ptáků; nařízení (ES) č. 166/2006 o evropském registru úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR); směrnice 2010/63/ES o zkouškách na zvířatech; unijní nařízení (EU) č. 995/2010 o těžbě dřeva; nařízení (ES) č. 2173/2005 o prosazování práva, správě a obchodu v oblasti lesnictví (FLEGT); nařízení (ES) č. 338/97 o Úmluvě o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES); směrnice 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí.

Nařízení je k dispozici v českém jazyce zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-8-2019-INIT/cs/pdf>

Rada přijala změny složení Výboru regionů a Evropského hospodářského a sociálního výboru

Rada dne 21. května přijala dvě rozhodnutí týkající se složení Výboru regionů a Evropského hospodářského a sociálního výboru. Rozhodnutí upravují složení těchto dvou poradních orgánů EU po vystoupení Spojeného království z EU, čímž se uvolní 24 křesel v každém výboru. Nová pravidla přidělují v obou výborech jedno křeslo navíc Estonsku, Kypru a Lucembursku, jelikož tyto členské státy přišly o křeslo v návaznosti na poslední rozhodnutí o složení výborů v důsledku přistoupení Chorvatska. Zbývající uvolněná křesla zůstanou v rezervě pro případná budoucí rozšíření. Celkem se po odchodu Spojeného království velikost obou výborů sníží z 350 na 329 členů. Nová pravidla se uplatní od počátku nového pětiletého mandátu příslušného výboru, což znamená od 26. ledna 2020 v případě Výboru regionů a od 21. září 2020 v případě Evropského hospodářského a sociálního výboru. Obě rozhodnutí obsahují i zvláštní doložku platnosti od okamžiku, kdy vystoupení Spojeného království nabude právní účinnosti.

Kybernetické útoky: Rada nyní může ukládat sankce

Dne 17. května Rada stanovila rámec, který EU umožňuje ukládat cílená omezující opatření pro odrazování od kybernetických útoků, které představují vnější hrozbu pro

EU nebo její členské státy, a pro reakci na ně, včetně kybernetických útoků vedených proti třetím státům nebo mezinárodním organizacím, v případech, kdy jsou omezující opatření považována za nezbytná k dosažení cílů společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Kybernetické útoky spadající do působnosti tohoto nového režimu sankcí jsou útoky, které mají významný dopad a: vznikají nebo jsou prováděny mimo EU nebo využívají infrastrukturu mimo EU, jsou prováděny osobami nebo subjekty usazenými nebo působícími mimo EU, či jsou prováděny za podpory osob nebo subjektů působících mimo EU. Sankční režim se rovněž vztahuje na pokusy o kybernetické útoky s potenciálně významným dopadem.

Tento rámec EU vůbec poprvé umožňuje ukládat sankce vůči osobám nebo subjektům, které jsou odpovědné za kybernetické útoky nebo za pokusy o ně, poskytují pro ně finanční, technickou nebo materiální podporu nebo jsou do nich zapojeny jiným způsobem. Sankce mohou být uloženy také vůči osobám nebo subjektům, které jsou s nimi spojeny. Mezi omezující opatření patří zákaz cestování do EU a zmrazení majetku osob a subjektů. Osoby a subjekty z EU kromě toho nesmí osobám a subjektům zařazeným na seznam zpřístupňovat finanční prostředky.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/05/17/cyber-attacks-council-is-now-able-to-impose-sanctions/>

Bankovní unie: Rada přijala opatření ke snížení rizik v bankovním systému

Rada dne 14. května přijala komplexní legislativní balíček, který sníží rizika v bankovním sektoru a dále posílí schopnost bank odolat případným otřesům. Balíček obsahuje změny právních předpisů upravujících kapitálové požadavky (nařízení 575/2013 a směrnice 2013/36/EU), které zlepší kapitálovou a likviditní pozici bank, a posiluje rámec pro ozdravné postupy a řešení krizí bank v potížích (směrnice 2014/59/EU a nařízení 806/2014).

Balíček zahrnuje zejména tato klíčová opatření: požadavek na pákový poměr pro všechny instituce a kapitálová rezerva k pákovému poměru pro všechny globální systémově významné instituce; požadavek čistého stabilního financování; nový rámec pro tržní riziko pro účely podávání zpráv, včetně opatření, jež snižují požadavky na podávání zpráv a zpřístupňování informací a zjednodušují pravidla týkající se tržního rizika a likvidity v případě malých, nepřiliš složitých bank, s cílem zajistit přiměřený rámec pro všechny banky v EU; požadavek, aby instituce ze třetích zemí významně působící v EU měly zprostředkující mateřský podnik v EU; nový požadavek na celkovou kapacitu pro absorpci ztrát (TLAC) v případě globálních systémově významných institucí; posílená pravidla podřízenosti v rámci minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky (MREL) v případě globálních systémově významných institucí (G-SVI) a dalších velkých bank; nová pravomoc orgánu příslušného k řešení krize uložit moratorium.

Součástí bankovního balíčku je rovněž řada cílených opatření zohledňujících specifika EU, jako jsou například pobídky pro investice do veřejné infrastruktury a pro malé a střední podniky nebo rámec úvěrového rizika usnadňující zřízení úvěrů se selháním.

Interoperabilita mezi informačními systémy EU: Rada přijala nařízení

Rada dne 14. května přijala dvě nařízení, jimiž se zavádí rámec pro interoperabilitu mezi informačními systémy EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Snazší sdílení informací značně zvýší bezpečnost v EU, umožní účinnější kontroly na vnějších hranicích, zlepší odhalování vícenásobných totožností a přispěje k zamezení nelegální migrace a boji proti ní. Současně budou zabezpečena základní práva. Interoperabilita informačních systémů umožní, aby se systémy lépe doplňovaly, usnadní správné zjišťování totožnosti osob a přispěje k potírání podvodného zneužívání totožnosti. Nařízeními se zavedou následující složky interoperability: Evropský vyhledávací portál, který by umožnil příslušným orgánům prohledávat několik informačních systémů zároveň s využitím biografických i biometrických údajů; sdílená služba pro porovnávání biometrických údajů, která by umožnila vyhledávání a srovnávání biometrických údajů (otisků prstů a zobrazení obličeje) z několika systémů; společné úložiště údajů o totožnosti, které by obsahovalo biografické a biometrické údaje státních příslušníků třetích zemí dostupné v několika informačních systémech EU; detektor vícenásobné totožnosti, který kontroluje, zda se vyhledávané biografické údaje o totožnosti nevyskytují i v jiných zahrnutých systémech, aby se podařilo odhalit vícenásobné totožnosti týkající se jednoho souboru biometrických údajů.

Systémy, jichž se tato dvě nařízení týkají, poskytují vnitrostátním orgánům podporu v oblasti bezpečnosti, správy hranic a řízení migrace, zpracovávání víz a otázek azylu. Novými nařízeními se nemění přístupová práva uvedená v právním základu relevantním pro jednotlivé evropské informační systémy, ale sdílení informací se jimi usnadní a zlepší.

Více informací je k dispozici v českém jazyce zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/it-systems-in-the-area-of-freedom-security-and-justice/>

Lidská práva a demokracie ve světě: výroční zpráva EU za rok 2018

Rada dne 13. května 2019 přijala výroční zprávu EU o lidských právech a demokracii ve světě za rok 2018, jež uvádí, že EU v roce 2018 stála v čele úsilí o ochranu a prosazování lidských práv v rychle se měnícím geopolitickém prostředí, v souladu s cíli stanovenými v akčním plánu EU pro lidská práva a demokracii 2015–2019. V roce 2018 oslavila své 70. výročí Všeobecná deklarace lidských práv a zároveň vzrostl počet případů výhrůžek a násilí namířených vůči novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků, čímž se dále zmenšil prostor pro svobodnou žurnalistiku. EU v souladu s prioritami globální strategie unijní zahraniční a bezpečnostní politiky nadále důrazně vystupovala proti jakémukoli neodůvodněnému omezování práva na

svobodu sdružování a shromažďování. EU v roce 2018 pracovala na identifikaci a podpoře pozitivní prezentace lidských práv, a to na základě vize lidských práv vycházející z Agendy pro udržitelný rozvoj 2030. Iniciativa „Good Human Rights Stories“ (Pozitivní příběhy o lidských právech) pod vedením EU, která byla zahájena na 73. zasedání Valného shromáždění OSN, se setkala se širokou meziregionální odezvou a jejím cílem je stát se účinným prostředkem pro pozitivní změnu v budoucnu.

Kompletní zpráva je v anglickém jazyce k dispozici zde: <https://www.consilium.europa.eu/media/39343/human-rights-2018-eu-annual-report-adopted.pdf>

Judikatura SDEU

Rozsudek ze dne 7. května 2019 ve věci C-431/17 Monachos Eirinaios v. Dikigorikos Syllogos Athinon

Řecká právní úprava, která zakazuje řeholníkovi, který je advokátem v jiném členském státě, zapsat se do seznamu advokátní komory z důvodu neslučitelnosti jeho postavení řeholníka s výkonem povolání advokáta, je v rozporu s unijním právem.

Dne 12. června 2015, Monachos Eirinaios, řeholník v klášteře v Petře v oblasti Karditsa (Řecko), požádal Aténskou advokátní komoru o zápis do zvláštního seznamu advokátů, jimž bylo profesní označení uděleno v jiném členském státě, přičemž panu Eirinaiosovi bylo uděleno na Kypru. Komora tuto žádost zamítla na základě vnitrostátních ustanovení týkajících se neslučitelnosti výkonu povolání advokáta a postavení řeholníka; vycházela přitom z toho, že se tato ustanovení vztahují i na advokáty, kteří chtějí v Řecku vykonávat své povolání pod profesním označením udělovaným v domovském státě. Komora spatřovala dále neslučitelnost v postavení řeholníka a výkonu profese advokáta. Pochybnosti se týkaly zejména omezené nezávislosti ve vztahu k církevním orgánům, schopnosti zabývat se věcmi v konfliktním kontextu, zajištění skutečného usazení se v obvodu příslušného soudu prvního stupně a dodržování zákazu poskytovat služby bezplatně.

Monachos Eirinaios podal proti tomuto rozhodnutí žalobu ke Státní radě, jež položila Soudnímu dvoru otázku, zda je zákaz zapsat řeholníka Církve Řecka jako advokáta do seznamu příslušného orgánu jiného členského státu, než ve kterém získal odbornou kvalifikaci, za účelem výkonu povolání advokáta v tomto jiném členském státě pod profesním označením udělovaným v jeho domovském státě, v souladu s unijním právem.

Soudní dvůr rozhodl, vnitrostátní právní úprava je v rozporu se směrnicí 98/5/EC o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, jestliže řeholníkovi, jež je advokátem a je zapsán jako advokát u příslušného orgánu domovského členského státu zakazuje, aby se u příslušného orgánu hostitelského členského státu zapsal za účelem výkonu své profese v tomto členském státě pod svým profesním označením udělovaným v domovském státě.

Kompletní rozsudek je k dispozici v anglickém jazyce zde: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=213766&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1868333>

Rozsudek ze dne 14. května 2019 ve spojených věcech C-391/16, C-77/17 a C-78/17

M v. Ministerstvo vnitra, X a X v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

Ustanovení směrnice o uprchlících upravující odnětí nebo nepřiznání postavení uprchlíka z důvodů souvisejících s ochranou bezpečnosti hostitelského členského státu nebo jeho společnosti jsou platná. Odnětí a nepřiznání postavení uprchlíka nemají za následek, že osoba mající oprávněné obavy před pronásledováním v zemi jejího původu přestane být uprchlíkem, ani že dotyčná osoba bude zbavena práv, jež Ženevská úmluva spojuje se skutečností, že určitá osoba je uprchlíkem.

V Belgii bylo státnímu příslušníkovi Pobřeží slonoviny odepřeno postavení uprchlíka, o které žádal; v téže zemi pak bylo postavení uprchlíka odňato konžskému státnímu příslušníkovi, totéž postavení bylo v České republice odňato osobě čečenského původu, vždy na základě ustanovení směrnice o uprchlících, jež umožňují přijetí takovýchto opatření vůči osobám představujícím nebezpečí pro bezpečnost hostitelského členského státu nebo – z důvodu, že byly odsouzeny za zvláště závažný trestný čin – pro jeho společnost. Dotyčné osoby napadly odnětí či nepřiznání postavení uprchlíka v prvních dvou případech u Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu, Belgie) a v posledním případě u Nejvyššího správního soudu (Česká republika); tyto soudy mají pochybnosti o souladu předmětných ustanovení směrnice se Ženevskou úmluvou, jež sice umožňuje vyhoštění a navrácení cizího státního příslušníka nebo osoby bez státní příslušnosti z výše uvedených důvodů, avšak nestanoví, že dotyčná osoba přestane být uprchlíkem.

Soudní dvůr v tomto ohledu konstatoval, že postavení uprchlíka je definováno ve směrnici jako uznání dané osoby členskými státy za uprchlíka a toto uznání má čistě deklaratorní, nikoli konstitutivní povahu. Soudní dvůr v tomto směru poznamenal, že formální uznání určité osoby uprchlíkem má za následek, že dotyčný uprchlík požívá všech práv a výhod upravených ve směrnici pro tento druh mezinárodní ochrany, k nimž patří jak práva odpovídající právům zakotveným v Ženevské úmluvě, tak práva zajišťující vyšší úroveň ochrany, jež vyplývají přímo ze směrnice a nemají žádný ekvivalent v úmluvě. Soudní dvůr má rovněž za to, že odnětí postavení uprchlíka nebo nepřiznání tohoto postavení nemají za následek, že osoba mající oprávněné obavy před pronásledováním v zemi jejího původu přestane být uprchlíkem. I když tedy takové osobě nebudou svědčit všechna práva a výhody, jež směrnice vyhrazuje osobám majícím postavení uprchlíka, tato osoba požívá či nadále požívá řady práv upravených Ženevskou úmluvou. Soudní dvůr v tomto bodě upřesnil, že osobě, která

je uprchlíkem, musí v každém případě svědčit práva zakotvená Ženevskou úmluvou, na něž směrnice výslovně odkazuje v kontextu odnětí či nepřiznání postavení uprchlíka z výše uvedených důvodů, a práva stanovená touto úmluvou, k jejichž požívání není vyžadován zákonný pobyt, nýbrž pouhá fyzická přítomnost uprchlíka na území hostitelského státu.

Kompletní tisková zpráva je k dispozici v českém jazyce zde: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-05/cp190062cs.pdf>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK